

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1\(45\)-375-384](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2026-1(45)-375-384)

УДК 336.71:339.137.2:004

JEL Classification: G21; D41; L11

Андрій Юрійович Барилко

аспірант кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Національний університет «Чернігівська політехніка» (Чернігів, Україна)

E-mail: andrijbarilko87@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0006-3169-5505>

СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті на основі детального розгляду сутності категорії «конкурентоспроможність» та опису особливостей економічної діяльності фінансових установ конкретизовано зміст категорії «конкурентоспроможність фінансової установи». Це також здійснено через аналіз сутності таких дефініцій як «конкурентоспроможність банківської установи», «конкурентоспроможні страхової компанії». Окреслене дало можливість обґрунтувати змістовні ознаки категорії «конкурентоспроможність фінансової установи». Також у статті виокремлено основні характеристики конкурентоспроможності фінансової установи, до яких віднесено наступні: динамічність, безперервність, адаптивність, ефективність, компаративність, складна структурованість, стабільність, клієнтоорієнтованість та інноваційність. Розкрито їхній зміст.

Ключові слова: конкурентоспроможність; фінансова установа; конкурентоспроможність банківської установи; конкурентоспроможність страхової компанії; конкуренція; фінансові відносини; ринок фінансових послуг.

Рис.: 2. Бібл.: 19.

Постановка проблеми. Фінансові установи сьогодні відіграють одну з ключових ролей у розвитку національної економіки. Фактично вони формують основу для функціонування фінансової системи. Ці установи помітну роль відіграють і в процесах цифрової трансформації економічних відносин, стаючи центрами розробки, адаптації сучасних інноваційних технологій до господарської діяльності. Фінансові установи функціонують в досить складному конкурентному середовищі і їхня діяльність залежить від значної кількості різних чинників, серед яких саме екзогенні фактори здійснюють найбільш потужний вплив на стабільність роботи цих установ. Наявність таких чинників обумовлює необхідність приділяти значну увагу питанням управління економічними, фінансовими ризиками. З іншого боку, фінансові установи сьогодні активно долучаються до процесу цифрової трансформації, оскільки саме ці цифрові технології мають здатність підвищувати рівень конкурентоспроможності таких установ і певною мірою забезпечувати зростання рівня їхньої стабільності та можливостей протидіяти зовнішнім загрозам.

Фінансові установи значним чином вже залежать від розвитку цифрових технологій, постійного їх оновлення, вкладають значні ресурси у їх адаптацію до власної діяльності. Значною мірою це зумовлено об'єктивними процесами зміни вимог споживачів фінансових послуг, необхідністю пошуку напрямків оптимізації власних витрат для того, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку фінансових послуг. Саме така ситуація і зумовлює важливість поглиблення теоретичних, прикладних аспектів забезпечення конкурентоспроможності зазначених установ насамперед в умовах цифрової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань функціонування фінансових установ в умовах становлення цифрової економіки сьогодні приділена значна кількість наукових праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед таких вчених в першу чергу варто виокремити таких: В. Вовк, О. Гончаренко, Ю. Заруба, О. Золотарьова, В. Коваленко, Н. Приказюк, О. Шишкіна, І. Школьник.

Дослідження процесу забезпечення конкурентоспроможності фінансових установ в сучасних умовах проведено в наукових працях М. Дубини, А. Жаворонка, М. Забаштанського, Є. Поліщук, О. Попело.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Проте, незважаючи на актуальність теми статті, недостатньо на наш погляд сьогодні проаналізовано та обґрунтовано саме теоретичні положення конкретизації сутності конкурентоспроможності фінансової установи, особливостей її забезпечення в умовах цифрової економіки, недостатньо описано вплив використання цифрових технологій на забезпечення рівня такої конкурентоспроможності.

Метою статті є поглиблення і узагальнення теоретичних положень щодо забезпечення конкурентоспроможності фінансових установ в умовах становлення цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу. Активне використання сучасних інновацій є невід'ємною складовою процесу забезпечення конкурентоспроможності фінансових установ. В сучасних умовах дійсно цифрові технології надають змогу цим суб'єктам господарювання формувати значну кількість конкурентних переваг і тим самим забезпечувати стабільність власного розвитку в складних економічних умовах. Враховуючи це, фінансові установи сьогодні вкладають значні кошти у процес власної цифрової трансформації, адаптуються під нові виклики з метою насамперед оптимізації витрат і забезпечення високої якості надання власних послуг. Проведемо більш детально дослідження сутності конкурентоспроможності фінансової установи. Для цього спочатку розглянемо декілька прикладів конкретизації змісту категорії «конкурентоспроможність». На рис. 1.1 представлено окреслені підходи до розуміння цієї категорії.

Рис. 1. Наукові концепції трактування сутності категорії «конкурентоспроможність»

Джерело: виокремлено та систематизовано автором

Таким чином, можемо зазначити, що конкурентоспроможність є невід'ємною складовою функціонування будь-якого економічного суб'єкта і значним чином є результатом ефективності його функціонування, дієвості побудованої системи управління таким суб'єктом. Конкурентоспроможність формується як правило досить складно, це вимагає тривалого часу, оскільки на операційні, фінансові та інші бізнес-процеси будь-якого економічного суб'єкта впливає значна кількість чинників, врахування яких є невід'ємною складовою створення конкурентних переваг. Отже, конкурентоспроможність – це здатність суб'єкта конкурувати з іншими подібними суб'єктами на певному ринку або ринках,

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

формуєчи можливості для більш активного та ефективного власного розвитку у порівнянні з конкурентами. При цьому забезпечення конкурентоспроможності завжди супроводжується процесом формування конкурентних переваг, які можуть бути пов'язані з різними аспектами функціонування економічного суб'єкта, починаючи від ціни його товарів, наявності допоміжних послуг, дієвості системи управління, розвитком власної інфраструктури та ін.

Звичайно конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг в першу чергу визначається специфікою функціонування фінансових установ, особливостями їхньої взаємодії з різними категоріями споживачів фінансових послуг. Загалом сфері фінансових послуг притаманні власні специфічні риси, які відрізняють її від інших сфер та галузей національного господарства. При цьому така сфера є невід'ємною складовою фінансової системи країни і відповідно національної економіки.

Конкурентоспроможність фінансових установ є об'єктивним явищем, яке формується на ринку фінансових послуг в різних його напрямках функціонування. Такий ринок являє собою складну систему, в якій функціонують різні сегменти, починаючи від ринку кредитних, страхових, інвестиційних, депозитних послуг, завершуючи ринком платіжних послуг. При цьому в кожному з окреслених компонентів ринку фінансових послуг існують власні складові, які відповідають різним фінансовим послугам. Наприклад, в межах ринку страхових послуг існує ринок страхування життя, страхування майна, страхування інших ризиків, яких є значна кількість. У кожному з таких ринків відбувається конкурентна боротьба між фінансовими установами, які надають конкретні види послуг за клієнтів, що є важливим для забезпечення ефективності їх роботи. Саме тому при розгляді конкурентоспроможності фінансової установи з теоретичного погляду можемо лише узагальнити загальні концептуальні положення її забезпечення, описати особливості формування такої конкурентоспроможності та визначити специфічні риси забезпечення конкуренції на ринку фінансових послуг. Проте в науковій літературі сьогодні існує значна кількість концепцій розуміння конкурентоспроможності окремих типів фінансових установ. Приклади таких концепцій наведено на рис. 2.

Для глибшого розуміння специфіки формування конкурентоспроможності фінансових установ, конкуренції між ними, розглянемо детальніше особливості їхньої господарської діяльності, які відрізняють функціонування цих фінансових установ від інших суб'єктів підприємницької діяльності. Серед таких особливостей доцільно виокремити такі:

- наявність значних регуляторних вимог до здійснення діяльності й надання різних типів фінансових послуг;
- задоволення потреб клієнтів у різних видах фінансових послуг, що відбувається через рух фінансових ресурсів між фінансовими установами та споживачами зазначених послуг;
- наявність різних типів клієнтів, які відрізняються між собою попитом на фінансові послуги, фінансовим станом, специфікою господарської діяльності та низкою інших критеріїв, які прямо впливають на особливості їхньої фінансової діяльності, а отже, і потреби у фінансових послугах;
- фінансові установи безпосередньо працюють з фінансовими ресурсами, використовуючи різні шляхи їх залучення від економічних суб'єктів з подальшим використанням через кредитні, інвестиційні та інші види фінансових інструментів;
- діяльність фінансових установ постійно супроводжується наявністю значної кількості фінансових ризиків, які виникають в першу чергу через складності у роботі клієнтів таких установ, не передбачуваність зовнішнього середовища;

Рис. 2. Наукові концепції щодо розуміння сутності конкурентоспроможності різних типів фінансових установ

Джерело: виокремлено та систематизовано автором.

– фінансові установи пов'язані між собою досить тісними господарськими відносинами, особливо це стосується банківських установ, які взаємодіють між собою на міжбанківському ринку позикових ресурсів;

– фінансові установи як правило отримують дохід від надання різних типів фінансових послуг, які можуть між собою значним чином відрізнятися, їхнє здійснення вимагає організації специфічних механізмів їх надання (комісійні доходи, процентні доходи та ін.);

– фінансові установи завжди зацікавлені у максимально ефективному використанні власних фінансових активів, що безпосередньо робить їх постійними учасниками ринку фінансових послуг, його окремих сегментів, ринків різних активів, які можуть бути пов'язані з продажем об'єктів нерухомості, дорогоцінних металів і т. ін.;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

– фінансові установи завжди мають вибір між важливістю забезпечення належного рівня фінансової стійкості та можливостями більш ефективно використовувати власні доступні ресурси для отримання доходів. Забезпечення фінансової стійкості вимагає наявності резервів фінансових ресурсів, які не можуть використовуватися в операційній діяльності, що в цілому впливає на можливості отримання додаткових доходів;

– висока залежність фінансових установ від рівня фінансової стабільності інших подібних установ, оскільки як правило всі фінансові посередники між собою пов'язані досить тісними економічними зв'язками в межах фінансової системи;

– важливу роль у функціонуванні фінансових установ відіграють неформальні чинники, в першу чергу рівень довіри клієнтів до діяльності різних типів таких фінансових установ, їхня репутація;

– інформаційні ресурси відіграють ключову роль у функціонуванні фінансових установ, оскільки вони формують основу для їхньої роботи, що відповідно вимагає побудови дієвих систем інформаційного менеджменту;

– фінансові установи використовуються органами державної влади у процесі регулювання ринків фінансових послуг, стимулювання розвитку фінансової системи, для підтримки макроекономічної стабільності;

– фінансові установи між собою відрізняються масштабами діяльності, що може впливати на роль окремих з них у функціонуванні фінансових систем, можуть бути різних форм власності, працювати в окремих сегментах ринку фінансових послуг, відрізнятися стратегіями розвитку [14, с. 318-319; 15; 16].

Таким чином, аналізуючи сутність категорії «конкурентоспроможність», наукові підходи до розгляду змісту конкурентоспроможності різних типів фінансових установ, специфічні риси економічної діяльності фінансових установ, можемо конкретизувати сутність категорії «конкурентоспроможність фінансової установи», а саме, – стан, який формується в процесі ефективного розвитку такої установи, що супроводжується постійним впровадженням інноваційних підходів до операційної діяльності, побудови дієвої системи управління, що в підсумку дає змогу сформувати конкурентні переваги на ринку фінансових послуг або в окремих його сегментах, дозволяє нарощувати кількість споживачів фінансових послуг, забезпечувати постійне зростання доходів, формування позитивної репутації та підвищувати роль фінансової установи в розвитку окремих сегментів ринку фінансових послуг.

Забезпечити конкурентоспроможність фінансової установи можливо лише при гармонійному її розвитку, постійному удосконаленні операційних процесів, трансформації системи управління з урахуванням нових можливостей, які сьогодні в першу чергу формують цифрові технології. Фінансові установи, зважаючи на досить високий рівень конкуренції між ними, постійно шукають нові способи, напрямки підвищити власну ефективність роботи, запропонувати нові фінансові продукти, які б максимально задовольняли потреби їхніх клієнтів. Цей процес є складним, проте досить стимулюючим для постійної трансформації окреслених установ, зміни підходів до взаємодії з клієнтами, до побудови системи управління.

Різні сегменти ринку фінансових послуг характеризується різними особливостями взаємодії між фінансовими установами та їхніми клієнтами, що в підсумку впливає і на конкуренцію на такому ринку між зазначеними установами. Для кожного з видів таких установ притаманними є власні економічні особливості, функціонування яких обумовлюється специфікою господарської діяльності банків, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок, ломбардів та інших типів фінансових установ. Проте, враховуючи реальність, можна чітко стверджувати, що в кожному із сегментів ри-

нку фінансових послуг сьогодні спостерігається високий рівень конкуренції між фінансовими установами, що стимулює їхній досить динамічний розвиток, формує основу для підтримки інноваційної моделі функціонування зазначеного ринку, особливо в умовах становлення цифрової економіки.

Аналізуючи зміст категорії «конкурентоспроможність фінансової установи», можемо конкретизувати такі її специфічні риси:

- відображає стан фінансової установи в певний період часу, який характеризує її здатність до інноваційного розвитку;
- описує здатність фінансової установи конкурувати на ринку фінансових послуг, тобто наявність конкурентних переваг у такої установи;
- конкурентоспроможність означає ефективне використання ресурсів, які доступні фінансовій установі, з метою отримання максимально можливого доходу від їх застосування;
- характеризує роль фінансової установи у функціонуванні ринку фінансових послуг або окремих його сегментів, здатність її надавати якісні та конкурентні послуги клієнтам, формувати очікувані обсяги доходів у довгостроковій перспективі;
- відображає стан фінансової надійності установи, її здатність виконувати власні зобов'язання перед іншими контрагентами, власними клієнтами;
- засвідчує наявність дієвої системи управління економічними, у тому числі й фінансовими, ризиками, що позитивно впливає на стабільність роботи фінансової установи в довгостроковій перспективі [14; 17; 18, с. 17-18; 19].

Серед базових характеристик конкурентоспроможності фінансової установи можна виокремити такі:

- 1) динамічність – рівень конкурентоспроможності фінансової установи постійно змінюється, оскільки його формування залежить від значної кількості внутрішніх, зовнішніх чинників, дієвості прийнятих управлінських рішень щодо подальшого розвитку такої установи;
- 2) безперервність – забезпечення конкурентоспроможності є постійним процесом пошуку нових можливостей формування конкурентних переваг фінансової установи з метою їх використання для отримання більших доходів, підвищення ролі фінансової установи у функціонуванні різних сегментів ринку фінансових послуг;
- 3) адаптивність – процес забезпечення конкурентоспроможності фінансової установи постійно відбувається з урахуванням тих змін, що спостерігаються у зовнішньому середовищі. Фінансові установи намагаються максимально використовувати переваги і екзогенний потенціал для власного розвитку, підвищення результативності роботи, удосконалення власної інфраструктури;
- 4) ефективність – забезпечення конкурентоспроможності спрямоване виключно на отримання якісних результатів діяльності фінансової установи, які дають можливість підвищувати обсяги доходів, прибутку, збільшувати кількість клієнтів;
- 5) компаративність – обґрунтувати конкурентоспроможність фінансової установи можливо лише через порівняння особливостей її діяльності, результатів роботи з аналогічними показниками конкурентів, що дає змогу обґрунтувати ефективність роботи, роль у функціонуванні конкретного ринку, місце фінансової установи у його розвитку;
- 6) складноструктурованість – конкурентоспроможність являє собою складний процес удосконалення різних складових функціонування фінансової установи, механізму її розвитку, формування конкурентних цінних, фінансових, маркетингових, репутаційних, кадрових, технологічних переваг;
- 7) стабільність – конкурентоспроможність фінансової установи засвідчує її стабільний розвиток, наявність вбудованих дієвих механізмів управління різними типами ризиків, запобігання виникненню внутрішніх і зовнішніх загроз для стабільної роботи такої установи;

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

8) клієнтоорієнтованість – в сучасних умовах конкурентоспроможність фінансової установи засвідчує впровадження системи клієнтоорієнтованого розвитку, високий рівень якості фінансових послуг, глибшу взаємодію такої установи зі своїми клієнтами, що здійснюється через використання значного потенціалу цифрових технологій, постійне удосконалення процесів взаємодії фінансової установи зі споживачами її послуг;

9) інноваційність – конкурентоспроможність засвідчує постійне технологічне удосконалення процесу надання фінансових послуг, використання фінансовою установою останніх досягнень у сфері цифровізації фінансових відносин.

Висновки та пропозиції. Отже, у межах статті було поглиблено теоретичні положення процесу забезпечення конкурентоспроможності фінансової установи. Для цього проаналізовано сформовані в науковій літературі концепції до розуміння змісту категорії «конкурентоспроможність», розглянуто також наявні трактування сутності таких понять як «конкурентоспроможність банківської установи», «конкурентоспроможність страхової компанії». Детальне обґрунтування специфічних особливостей господарської діяльності фінансових установ дозволило детальніше обґрунтувати і специфічні риси забезпечення прийняттого рівня їхньої конкурентоспроможності на ринку фінансових послуг. У підсумку обґрунтовано специфічні риси зазначеної категорії та виокремлено базові її характеристики, серед яких визначено такі: динамічність, безперервність, адаптивність, ефективність, компаративність, складноструктурованість, стабільність, клієнтоорієнтованість, інноваційність.

У статті визначено, що забезпечення конкурентоспроможності фінансової установи є складним багатоаспектним процесом, який вимагає побудови дієвих механізмів формування конкурентних позицій та конкурентних переваг зазначених установ на ринку фінансових послуг. Формування конкурентоспроможності вимагає об'єднання ресурсів, операційних процесів, системи управління, що у підсумку дає змогу створювати конкурентні фінансові продукти, підвищувати якість надання фінансових послуг та забезпечити ефективну взаємодію з діючими та потенційними клієнтами, особливо сьогодні, в умовах становлення цифрової економіки.

Також встановлено, що в умовах цифровізації фінансові установи функціонують на досить висококонкурентному ринку фінансових послуг, що вимагає від них постійної модернізації, використання потенціалу цифрових технологій, створення інноваційних фінансових продуктів для максимального задоволення потреб різних категорій клієнтів. Також визначено, що сьогодні відбувається активний процес інтеграції фінансових послуг, об'єднання зусиль різних видів фінансових установ з метою створення спільних цифрових платформ, екосистем, в межах яких клієнти мають змогу отримувати значний спектр фінансових послуг, використовувати зручні цифрові сервіси та постійно мати доступ до широкого спектра таких послуг.

Подальші дослідження у напрямку поглиблення теоретичних і прикладних положень забезпечення конкурентоспроможності фінансових установ можуть бути пов'язані із більш детальним дослідженням чинників, які впливають на її формування, і обґрунтуванням ролі цифрових технологій у формуванні конкурентних переваг фінансових установ на ринку фінансових послуг.

Список використаних джерел

1. Масляева О. О. Економічна сутність категорії «конкурентоспроможність»: дефініція та систематизація. *Ефективна економіка*. 2011. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=737>.
2. Пужай-Черета А. М. Сутність економічної конкуренції та конкурентоспроможності. *Сталый розвиток економіки*. 2017. № 4 (36). С. 15–22. URL: <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/437/420>.
3. Іванченкова Л. В., Стасюкова К. В. Конкурентоспроможність як сучасна економічна категорія. *Молодий вчений*. 2019. № 7 (71). С. 128-133. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/7/28.pdf>.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

4. Мельник С. М. Проблеми визначення предмету конкуренції як концептуальної основи змісту та видів конкурентоспроможності підприємств. *Збірник наукових праць "Вчені записки"*. 2025. № 38(1). С. 95-111. URL: [https://vz.kneu.ua/archive/2025/38\(1\).08](https://vz.kneu.ua/archive/2025/38(1).08).
5. Вовк В. Я. Сутність та зміст конкурентоспроможності банку. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2011. Спецвипуск 33, ч. 2. С. 23-28.
6. Заруба Ю. О. Конкурентоспроможність комерційного банку. *Фінанси України*. 2001. № 2. С. 119-124.
7. Золотарьова О. В., Гура С. О. Конкурентоспроможність банку: зміст, фактори впливу та перспективні методи оцінювання. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 3. С. 34-37.
8. Гірченко Т. Д., Петелькіна Ю. О. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття конкурентоспроможності банківської системи. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2014. Вип. 2. С. 260-265. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2014_2_31.
9. Маринчак Л. Р. Конкурентоспроможність банківської установи та її складових у сучасних реаліях. *Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія: Економіка та управління в нафтогазовій промисловості*. 2024. № 1 (29). С. 164-171. DOI: [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2024-1\(29\)-164-171](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2024-1(29)-164-171).
10. Гладинець Н. Ю., Петрина В. В. Конкурентоспроможність комерційного банку: теоретичні аспекти та підходи до визначення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 814-818. URL: <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/172.pdf>.
11. Внукова Н. М., Мамедова Е. Р. Теоретичні аспекти визначення сутності конкурентоспроможності страхових компаній. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.12>.
12. Приступа Л. А., Харчук О. Б. Концептуальні засади конкурентоспроможності страхової компанії в сучасному ринковому середовищі. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 1201-1206. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/201.pdf
13. Временко Л. В., Кондратенко Д. В. Ключові компетенції як основа конкурентоспроможності страхової компанії. *Business Inform*. 2020. № 3. С. 401-408. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-401-408>.
14. Шишкіна О., Волошин Д., Малихін А. Стратегічні підходи до інтеграції цифрових рішень у діяльність фінансових посередників на ринку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 3 (43). С. 310-325. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3\(43\)-310-325](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3(43)-310-325).
15. Коваленко В. Формування інвестиційної стратегії небанківських фінансових установ. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 1 (30). С. 149-159. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-149-159](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-149-159).
16. Забаштанський М. М., Сидоренко О. О., Рубан М. Л. Фінансово-економічні та правові аспекти функціонування страхових посередників у системі надання страхових послуг. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2025. № 2(42). С. 286-301. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2\(42\)-286-301](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2(42)-286-301).
17. Школьник І. О. Стратегія розвитку фінансового ринку України : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Держ. вищ. навч. закл. «Укр. акад. банків. справи Нац. банку України». Суми, 2008. 40 с. URL: https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/sc_autoref/2008/2008_01_den.pdf.
18. Гончаренко, О. О. (2017). Класифікація небанківських фінансових установ як інструмент реалізації стратегії розвитку фінансового сектору економіки України. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*, 1(44), 15-26. DOI: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.44.2017.110673>.
19. Бачо Р. Й. Розвиток ринків небанківських фінансових послуг (аналітичний та інституційний аспекти) : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Закарпат. ун-т ім. Ф. Ракоці ІІ ; Харків. нац. екон. ун-т ім. С. Кузнеця. Харків, 2018. 713 с. URL: https://hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Bacho-R.Yo_-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2018.pdf.

References

1. Masliaieva, O. O. (2011). Ekonomichna sutnist katehorii «konkurentospromozhnist»: definitsiia ta systematyzatsiia [Economic essence of the category "competitiveness": Definition and systematization]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, (10). <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=737>

2. Puzhai-Chereda, A. M. (2017). Sutnist ekonomichnoi konkurentsii ta konkurentospromozhnosti [The essence of economic competition and competitiveness]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Development of Economy*, 4(36), 15–22. <https://economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/437/420>.

3. Ivanchenkova, L. V., & Stasiukova, K. V. (2019). Konkurentospromozhnist yak suchasna ekonomichna katehoriia [Competitiveness as a modern economic category]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 7(71), 128–133. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/7/28.pdf>.

4. Melnyk, S. M. (2025). Problemy vyznachennia predmetu konkurentsii yak kontseptualnoi osnovy zmistu ta vydiv konkurentospromozhnosti pidpriemstv [Problems of defining the subject of competition as a conceptual basis for the content and types of enterprise competitiveness]. *Vcheni zapysky – Scientific Notes*, 38(1), 95–111. [https://vz.kneu.ua/archive/2025/38\(1\).08](https://vz.kneu.ua/archive/2025/38(1).08).

5. Vovk, V. Ya. (2011). Sutnist ta zmist konkurentospromozhnosti banku [Essence and content of bank competitiveness]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriiia Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series Economics*, Special Issue 33, Part 2, 23–28.

6. Zaruba, Yu. O. (2001). Konkurentospromozhnist komertsiiinoho banku [Competitiveness of a commercial bank]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, (2), 119–124.

7. Zolotarova, O. V., & Hura, S. O. (2016). Konkurentospromozhnist banku: zmist, faktory vplyvu ta perspektyvni metody otsiniuvannia [Bank competitiveness: Content, influence factors and perspective evaluation methods]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: Practice and Experience*, (3), 34–37.

8. Hirchenko, T. D., & Petelkina, Yu. O. (2014). Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti poniattia konkurentospromozhnosti bankivskoi systemy [Theoretical aspects of defining the essence of the concept of banking system competitiveness]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky – Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, (2), 260–265. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2014_2_31.

9. Marynchak, L. R. (2024). Konkurentospromozhnist bankivskoi ustanovy ta yii skladovykh u suchasnykh realiakh [Competitiveness of a banking institution and its components in modern realities]. *Naukovyi visnyk Ivano-Frankivskoho natsionalnogo tekhnichnogo universytetu nafty i hazu. Seriiia: Ekonomika ta upravlinnia v naftohazovii promyslovosti – Scientific Bulletin of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. Series: Economics and Management in the Oil and Gas Industry*, 1(29), 164–171. [https://doi.org/10.31471/2409-0948-2024-1\(29\)-164-171](https://doi.org/10.31471/2409-0948-2024-1(29)-164-171).

10. Hladynets, N. Yu., & Petryna, V. V. (2015). Konkurentospromozhnist komertsiiinoho banku: teoretychni aspekty ta pidkhody do vyznachennia [Competitiveness of a commercial bank: Theoretical aspects and approaches to definition]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and National Problems of Economy*, (4), 814–818. <http://global-national.in.ua/archive/4-2015/172.pdf>.

11. Vnukova, N. M., & Mamedova, E. R. (2020). Teoretychni aspekty vyznachennia sutnosti konkurentospromozhnosti strakhovykh kompanii [Theoretical aspects of defining the essence of the competitiveness of insurance companies]. *Efektivna ekonomika – Efficient Economy*, (4). <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.4.12>.

12. Prystupa, L. A., & Kharchuk, O. B. (2017). Kontseptualni zasady konkurentospromozhnosti strakhovoi kompanii v suchasnomu rynkovomu seredovyschi [Conceptual principles of insurance company competitiveness in the modern market environment]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, (13), 1201–1206. https://economyandsociety.in.ua/journals/13_ukr/201.pdf

13. Vremenko, L. V., & Kondratenko, D. V. (2020). Kliuchovi kompetentsii yak osnova konkurentospromozhnosti strakhovoi kompanii [Core competencies as a basis of insurance company competitiveness]. *Business Inform*, (3), 401–408. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-3-401-408>

14. Shyshkina, O., Voloshyn, D., & Malykhin, A. (2025). Stratehichni pidkhody do intehtratsii tsyfrovyykh rishen u diialnist finansovykh poserednykiv na rynku Ukrainy [Strategic approaches to the integration of digital solutions into the activities of financial intermediaries in the Ukrainian market]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and Prospects of Economics and Management*, 3(43), 310–325. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3\(43\)-310-325](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-3(43)-310-325).

15. Kovalenko, V. (2025). Formuvannia investytsiinoi stratehii nebankivskykh finansovykh ustanov [Formation of investment strategy of non-bank financial institutions]. *Naukovyi visnyk Polissia – Scientific Bulletin of Polissia*, 1(30), 149–159. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1\(30\)-149-159](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2025-1(30)-149-159).

16. Zabashtanskyi, M. M., Sydorenko, O. O., & Ruban, M. L. (2025). Finansovo-ekonomichni ta pravovi aspekty funktsionuvannia strakhovykh poserednykiv u systemi nadannia strakhovykh posluh [Financial, economic and legal aspects of the functioning of insurance intermediaries in the system of

providing insurance services]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and Prospects of Economics and Management*, 2(42), 286–301. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2\(42\)-286-301](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-2(42)-286-301).

17. Shkolnyk, I. O. (2008). *Stratehiia rozvytku finansovoho rynku Ukrainy* [Strategy of the financial market development of Ukraine] (Doctoral dissertation abstract). Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine. https://biem.sumdu.edu.ua/images/stories/sc_autoref/2008/2008_01_den.pdf.

18. Honcharenko, O. O. (2017). *Klasyfikatsiia nebankivskykh finansovykh ustanov yak instrument realizatsii stratehii rozvytku finansovoho sektoru ekonomiky Ukrainy* [Classification of non-banking financial institutions as a tool for implementing the financial sector development strategy of the economy of Ukraine]. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Collection of Scientific Papers of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences*, 1(44), 15–26. <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.44.2017.110673>.

19. Bacho, R. Y. (2018). *Rozvytok ryнкiv nebankivskykh finansovykh posluh (analychnyi ta instytutsiyni aspekty)* [Development of non-bank financial services markets (analytical and institutional aspects)] (Doctoral dissertation). *Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education; Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics*. https://hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/11/Bacho-R.Yo_-Disertaciya-Vchenna-rada-D-64.055.02-2018.pdf.

Дата першого надходження статті до видання: 10.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.02.2026

UDC 336.71:339.137.2:004

Andrii Barylko

PhD Student

Chernihiv Polytechnic National University (Chernihiv, Ukraine)

E-mail: andrijbarilko87@ukr.net. **ORCID:** <https://orcid.org/0009-0006-3169-5505>

THE ESSENCE OF A FINANCIAL INSTITUTION'S COMPETITIVENESS AND THE KEY FACTORS IN ENSURING IT IN THE DIGITAL ECONOMY

Financial institutions are now an integral part of the financial services market. These financial intermediaries play a significant role in the development of the financial system and, more broadly, the national economy of any developed country. However, the activities of these institutions are constantly carried out in an unstable environment, where a significant number of risks and threats arise that continually affect their operations. However, these institutions have already adapted to a situation where their day-to-day operations are constantly accompanied by various types of financial risks, and they strive to take this into account in their activities, provide high-quality services, ensure their own development and maintain an adequate competitive position in the financial services market.

In this article, an analysis is conducted of the theoretical principles underpinning the competitiveness concept of a financial institution, and the specific features of ensuring this competitiveness in the current environment are identified. Based on the detailed examination of the essence of the competitiveness concept and the results of an analysis of the specific characteristics of the economic activities of financial institutions, the meaning of the competitiveness concept of a financial institution has been defined and its specific features substantiated.

This subsequently made it possible to identify the key characteristics of a financial institution's competitiveness, which include the following: dynamism, continuity, adaptability, efficiency, corporate culture, complex structure, stability, customer focus and innovation.

It is determined in this paper that the further development of the financial services market will be accompanied by intensified competition between financial institutions, taking into account the constant risks and opportunities arising in the external environment. Digitalisation merely accelerates the modernisation of financial institutions and intensifies competition between them, providing new opportunities to improve the operational performance of these institutions, enhance their management systems, and utilise automation approaches to improve the quality of financial services and support financial stability.

Keywords: competitiveness, financial institution, competitiveness of a banking institution, competitiveness of an insurance company, competition, financial relations, financial market

Fig.: 2. References.: 19.